

Amor

Vaig viure dues o tres foguerades més, però no tenen nom propi.

Quan s'han produït aquestes relacions he pensat lògicament en els fills. En algun moment he desitjat tenir un fill d'una relació sentimental determinada, però fora d'aquestes situacions no l'he volgut. I pensant en la mentalitat d'un possible fill, creia que si fos intel·ligent patiria molt i si fos un ase, ja n'hi ha prou, massa.

(...) Però en tenir una persona que estimes al costat tractes de sacrificar-te, de posar-te al nivell, la reacció més elemental per fer possible la convivència.

(...) Si madurar és ser essencial, cada vegada m'he aferrat més a tot allò que és essencial. Reconec que, malgrat tot, he canviat i que he après a conviure. He fet un gran esforç per part meva, fet que demostra el meu interès a conviure amb la Pepa. Em sap greu, hauria pogut fer més, però... La convivència és difícil, però malgrat tot en aquest cas val la pena.

Declaracions de Brossa a Ll. Permanyer, *records Brossa x Brossa*, Barcelona, Ed. La Campana, 1999.

Vida meva

Quan parlo, duc l'amor a la saliva.
M'exalta on jo no sóc la teva vida;
T'exalta on tu no ets la meva vida:
Foc en el prisma.

Deriva de l'instint tal força obscura;
Però el foc veig i sento en vena viva.
Ja l'intercanvi del cabell i l'herba
M'omple de pomes.

¿I quin teatre humit per la rosada
T'atansa al pou de l'ombra la figura,
Que de la més remota llunyania,
Confonc les fites?

Tomba les tristes veus, blava femella;
El foc, el veig cremant pagesos prismes,
Sento en poma pagesa veus begudes,
I visc quan parlen.

Amb la mà dreta i la mà esquerra a l'alba,
Remugo mots per vies obstruïdes
Tot obrint entre foc portals immensos,
Reflex d'uns altres.

L'oli dels ulls perfuma a qui t'esguarda,
Xopo d'amor la teva única imatge,
I la paraula, viva a flor de llavis,
És primitiva.

Odes del vell amor (1951)

NIVELL EDUCATIU: a partir del segon cicle d'ESO

1. Què simbolitza el "foc" en el conjunt del poema? I la "poma"?
2. Segons el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans un prisma és un "poliedre que té dues cares iguals i paral·leles (dites bases), les altres cares (dites cares laterals) essent paral·lelograms" o bé una "forma cristal·logràfica oberta constituïda per un conjunt de cares (tres o més) homòlogues, paral·leles a una mateixa direcció". Tenint en compte aquest significat, seria capaç de dir què suggereix aquest mot en el si del poema? Per respondre la pregunta tingues en compte que un prisma té dues cares idèntiques i rellegeix els tres versos següents: "M'exalta on jo no sóc la teva vida; /T'exalta on tu no ets la meva vida:/Foc en el prisma".

3. Per què "la paraula és primitiva"? Tingues en compte l'erotisme del poema.
4. La quarta estrofa juga amb la combinació de paraules que ja han anat apareixent: "foc" "prismes" "poma" "pagesa". Series capaç de crear una estrofa semblant però jugant amb els mots: "saliva" "vida" "foc" "poma" i "prisma"?
5. Resumeix amb les teves paraules el contingut del poema.

Júlia

La jota és la jota de *juny*.
La u és la u d'*Urània*.
La ela és la ela de *lila*.
La i és la i d'*ímanta*.
La a és la a d'*aurora*.
I no m'arrencareu d'aquesta base.

Cant (1954)

NIVELL EDUCATIU: a partir del cicle mitjà de Primària

1. En aquest poema, Joan Brossa fa gairebé un acròstic (encara que amb l'article al davant), és a dir, llegint verticalment la primera lletra de cada vers surt el nom de la persona a qui va dedicat el poema. Escriu un acròstic a partir del nom d'un amic o amiga.
2. Quina relació hi ha entre cada lletra i la paraula en cursiva que se li atribueix?
3. Si vosaltres haguéssiu de fer un poema semblant sobre el mateix nom, quina paraula assignaríeu a cada lletra?
4. Busqueu imatges que aparellaríeu amb les paraules en cursiva? Creieu que aquestes paraules són estranyes o passades de moda? Per què?
5. Feu un altre poema curt dedicat a Júlia, més d'acord amb el que us suggereixin literàriament les paraules en cursiva.

La ment recorre

Les faldilles. Cruel. Quin perfum uses?
Cos. Qui era aquell tipus del copalta?
Ets un tresor. Quant! Però no en tinc proves.
Demà, diumenge.

No riguis. El mirall. Fuma. Pintada.
Què passa? Acosto el meu llumí. Té. Gràcies.
La mitja. Assegurar les lligacames.
Els pits ressalten.

La boca. Nit. La copa ens alegra.
L'anell al dit. Esquivar el llum. Quanta herba!
Abaixo la mirada per les seves ...
Final: sabates.

El parc. Me'n moro de ganes. Les pomes.
La lluna al ple. Al meu costat. Casar-se.
Encara trista. Entenc. Els cabell grisos.
La miro tota.

L'escot és just: observo quan s'inclina.
Bonica. D'amples pètals la dolcesa.
Bar. La pila es desfà. Castell de cartes.
Pensiva. Callo.

Els seus ulls foscos, Índia, immutables.
El seu nas: sembla hebrea. M'ho faria?
Res d'això; és a dir, miro la punta
De les sabates.

El tràngol (1952)

NIVELL EDUCATIU: a partir del segon cicle d'ESO

1. Havent llegit el poema intenta explicar què pot suggerir el títol *La ment recorre*?
2. Què té el títol i el poema de caràcter avantguardista?
3. El poema és telegràfic, el poeta no acaba les frases, en alguns casos només ens anuncia una paraula. Quan uses el mòbil per enviar missatges no segueixes un patró semblant? Per què? Què pretén Brossa?
4. Quines podrien ser les respostes de l'interlocutor d'aquest missatge ?

5. El poema usa el recurs de la ironia. Sabries enumerar-ne alguns exemples?
6. *La ment recorre* és un poema molt descriptiu, quasi cinematogràfic. Intenta convertir el poema en un text en prosa.
7. Brossa torna a usar el terme "poma" per suggerir-nos quelcom? Sabries dir què?
8. El poema ens parla del desig. Què ens comunica al final amb els versos: "Res d'això; és a dir, miro la punta / De les sabates"?

Tu

Si eres una onada, series el meu joc favorit.
Si m'estimaves sempre, series la plenitud.
Si eres una manera de parlar, series el diàleg.
Si ploraves inquieta, et buscaria i no et trobaria.
Si eres una posta de sol, series la més bella de totes.
Si eres un arbre, series un cedre.
Si ostentaves colors, series blanca i vermella.
Si eres la neu, passaries enllà.
Si eres una substància, series el bàlsam.
Si eres substituïda, series la fusta d'una columna.
Si jo era un vaixell, et duria al bell davant de la proa.
Si no eres una noia, series una rosa boscana.
Si eres un estel invisible, series el mutu amor.
Si em circumdaves suaument i et dissolies, series el
serení de la nit que mulla els arbres.
Si defallies, series un escut romput.
Si eres una flor, mai no t'apagaries.
Si llampeguejaves, series talment una pedra encastada
del color del flux del mar.
Si et veia en qualsevol indret, t'assenyalaria a tu.
Si eres indiferent, series el crepuscle.
Si em miraves distretament, series la meva esperança.
La teva presència em sembla la forma més plaent de la
mateixa harmonia.
Si la música s'omplia de tu, brollaria un acord greu i
planyívol.
Si eres un trèvol, series la clau de l'aurora.
Si eres la suavitat, series el pes de l'aigua.
Si eres la tristesa, series els dies i el temps.
Si eres un desig, series passió desplomada.
Si eres la lluna, series una ala.
Si eres un rellotge, series un cercle profund.
Si eres l'espai, en series meitat i centre.

Si no eres un estel favorable, series una roca que defensa un territori.
Si t'amagaves de mi per sempre més, series la nit circumdant.
Si eres un camí, series la riba del mar.
Si eres un jardí, series un astre de flors.
Si eres un paisatge, series un bosc que respira.
Si eres un anell, series irrompible per sempre més.
Si eres ombra densa, series un camí entre els astres diàfans.
Si eres una tarda, series un dia.
Si eres un any, series un segle.
Si eres un soroll, series el soroll d'unes passes que ressonen sentides en secret.
Si eres un pedestal, series una illa blavenca.
Si el món era romput a trossos, series el seu silenci.
Si inclinaves més el front, el cor dringaria clar.
Si sospires, el temps que passa esdevé dolç.
Si t'enfiles pel cel, en la meditació et trobo.
Si eres una boleta, series una sola gota d'aigua.
Vius en el sentit de la flama, no en el de la cendra.
Si eres un nombre, series una quantitat inacabable.
Si mudaves de forma, series una muntanya obscura i agradable.
Si eres l'oratge, dormiries damunt una cua de colors.
Si et coneixia la pluja, cauria al lloc que tu indicaries.
Si intentaves de salvar algú, l'ompliries d'espigues.
Si eres una paret, t'escudarien els arbres.
Si queia la llum, series la copa de cada dia.
Cobriries la joventut, si eres la matinada.
Si passava la tardor, tu series la primavera imminent.
Si eres un color, series l'alegria del sol en un bancal d'herba.
Si eres una veu, tindries el color d'un perfum.
Si eres un perfum, tindries la veu del color que et duria.
Si eres un vidre, apagaries els sospirs.
Si eres un desert, onejaries sense cap límit
Si eres una paraula, series estimar-se.
Si eres un ídol, jo prepararia la teva adoració als santuaris.
Si eres tèbia claror, et voltaries de ramats.
Si eres una gota de sang, il.luminaries.
Si el món de vida era tot solitud i caos, ja estaries destinada a manifestar-te.
Si el món era una boirosa caverna, en tu convergirien infinituds.
Tu ets el més bell reflex de la Imatge primordial
Que enllà dels temps es multiplica inexpressable

Cant (1954)

NIVELL EDUCATIU: a partir del segon cicle d'ESO

1. Col·loca les frases següents a continuació del vers corresponent en el començament del poema "Tu" (*sense donar encara el poema sencer*):

series la més bella de totes

series el diàleg

series blanca i vermella

series un cedre.

Si eres una onada, series el meu joc favorit.

Si m'estimaves sempre, series la plenitud.

Si eres una manera de parlar,

Si ploraves inquieta, et buscaria i no et trobaria.

Si eres una posta de sol,

Si eres un arbre,

Si ostentaves colors

2. Completeu, ara, per parelles, les següents oracions condicionals - extretes del mateix poema- amb una altra oració que sigui coherent amb el to amorós del poema. (Has observat que a l'oració condicional Brossa utilitza l'imperfet d'indicatiu i no el present de subjuntiu, com es fa habitualment a la llengua parlada?)

Si eres la neu, _____.

Si eres la suavitat, _____.

Si eres un rellotge, _____.

Si eres una tarda, _____.

Si eres l'oratge, _____.

Si et coneixia la pluja, _____.

Si eres un color, _____.

Si eres un perfum, _____.

Si eres tèbia claror, _____.

Si el món de vida era tot solitud i caos, _____.

3. Per què creus que el poema identifica l'estimada amb un cedre? Has sentit parlar d'aquest arbre? L'has vist? Busca'n informació i indica quines qualitats té.
4. Llegeix ara el poema sencer i subratlla els versos que més t'han agradat o sorprès.
5. En aquest poema, Joan Brossa compara l'estimada amb elements que indiquen el màxim en cada cosa. Feu comparacions del mateix tipus a partir de les frases següents:

Si eres una fruita, _____

Si eres un tren, _____

Si eres un programa de televisió, _____

Si eres un CD, _____

6. Inventeu més versos amorosos del mateix tipus, tot imitant l'estructura: "Si eres _____, series _____."

Himeneu

El matrimoni està determinat
Per l'amor purament
I simplement,
I aquesta és la gran prova que imposem
Al nostre amor.
Ni per curiositat, amb orgull

Ho declaro,
No hem visitat cap església,
Però sí que ens parem en silenci
Davant aquests vells arbres.

El respecte al nostre amor
Fa abstenir-nos de tot
El que sigui un negoci
O un segell o un afront.

Ens aturem a l'entrada del bosc;
Ell acompanya, digne, la pregrària.
Ens inclinem en entrar-hi;
Res no ens destorba el pas.

Ens besem com dos pans sota la gran arbreda,
I així el sol senzill declara
Que som marit i muller

Festa (1955)

NIVELL EDUCATIU: a partir del segon cicle d'ESO

1. (*S'oculta el títol i es pregunta:*) Quin d'aquests títols creus que fou el que escollí Joan Brossa:
 - a. Matrimoni
 - b. Himeneu
 - c. Casament

2. Per què creus que l'escollí?
 - a. Perquè a i c poden estar associats a algun tipus de cerimònia civil o religiosa.
 - b. Per les ressonàncies clàssiques de b.
3. Creus que l'origen etimològic del mot "himeneu" coincideix amb el del mot "himen"? Tindria alguna relació amb el fet que casar-se comporta/va el trencament (real o simbòlic) de l'himen?
4. Podríem dir que el poema estableix un binomi matrimoni/amor? A què dóna prioritat el poeta?
5. En el context del poema, "un negoci, un segell o un afront" es refereix:
 - a. als interessos materials que comparteixen els amants.
 - b. als matrimonis per interès econòmic o per tràmit.
6. Què pensa el poeta dels convencionalismes que ben sovint s'interposen en l'amor d'una parella?
7. Quins elements naturals o artificials apareixen personificats i acompanyen els amants en aquest himeneu?
 - a. l'església
 - b. el bosc
 - c. els pans
 - d. el sol
8. Com expliques la següent comparació: "Ens besem com dos pans sota la gran arbreda"?
9. Com justifica el poema que la gran prova que els amants imposen al seu amor és que "el matrimoni està determinat / per l'amor purament / i simplement"?
10. A les dues darreres estrofes els amants segueixen un ritual, quin?

Les teves mans

Embolcallen amb vels goig i tristesa.
Són sostre d'una xarxa de perfum,
són els ventalls, amor, del meu costum
i serveixen d'espasa a la sorpresa.

M'agraden quan alegen entre el fum
o quan remouen brins de senzillesa;
les teves mans són alegria encesa
i fulles d'un pomer al clar de la llum.

Castellets de l'amor. Flames de ploma.
Són banderetes del teu parlar. Són
i toquen sense pes, clares d'un món

que tu modules des dels teus Bagdads.
Respires per les mans, amor. Són poma
i estel saboner quan renten plats.

Flor de fletxa (1969-70)

NIVELL EDUCATIU: a partir del segon cicle d'ESO

1. Davant de quin tipus de composició ens trobem? Quantes estrofes té el poema? Quants versos les componen?
2. Com són les mans de la protagonista del poema? Enumera tot allò que les caracteritza.
3. Series capaç de crear un nou poema seguint el model, però usant una altra part del cos? Com els ulls, la boca, els peus ...
4. La paraula "poma" torna a aparèixer. Què significa? Què ens suggereixen els versos "Són poma i estel saboner quan renten plats"? Ens parla de la quotidianitat aquest poema?
5. La protagonista del poema té el costum de bellugar molt les mans quan parla? Què o quins versos t'ho fan pensar?
6. Quan parlem, les mans acompanyen la nostra conversa? Es poden dir coses amb les mans? Quines? Per grups, feu una enumeració del que podeu arribar a dir amb les mans (victòria, burla, etc.)
7. Sabeu fer ombres xineses? Quines figures sabeu fer?

COIT (1970)

NIVELL EDUCATIU: a partir del segon cicle d'ESO

1. Series capaç d'identificar quina lletra és la **R** i quina la **P**?
2. Per què creus que Brossa ha triat aquestes dues lletres?
3. Series capaç d'usar altres lletres per suggerir el mateix? Quines lletres usaries?
4. És bàsic el títol per entendre aquest poema visual? Creus que se n'hi podria posar algun altre?
5. Busca a l'itinerari de l'alfabet altres poemes visuals que indiquin un significat a partir de la disposició de les lletres.

Un temps l'estimava, i ara
ja no tinc res a dir-li.

Pas d'amors (1959)

Iatre i Batafra

Es miren de fit a fit
Tots dos es miren de fit a fit
immòbils. Ella
abaixa els ulls
Les mirades es busquen. Tornen
a mirar-se de fit a fit
Romanen abraçats
Es desabracen
Es contemplen sense adonar-se de res del que
passa
S'estrenyen en abraçada. Els ulls
en els ulls
S'asseuen i ell reclina el cap als braços d'ella
Tots dos s'abracen
Tots dos s'abracen
Ah, com es podran oblidar mai!

El clavell i el martell (1951)

Parella

(1957)

Promès: Mira, la lluna!
Promesa: Oh, quina sensibilitat! Amor, tens
set vides com els gats.

(1996)

Muller: Mira, la lluna.
Marit: Calla, simple! Quines coses que dius!
I el cossi, encara per rentar!

La clau a la boca (1996)

NIVELL EDUCATIU: a partir del segon cicle d'ESO

1. Després de llegir els tres poemes anteriors, creus que es podrien relacionar? Quin ordre els donaries si volguessis explicar una història d'amor i desamor?
2. Quines semblances presenten els poemes "Un temps l'estimava" i "Parella"?
3. Quin sentit tenen les dues expressions finals dels parlaments de la parella del darrer poema? Busqueu altres expressions o frases fetes que també poguessin encaixar-hi pel seu sentit.
4. Per què creus que Brossa ha batejat els personatges del segon poema com "Iatre" i "Batafra"? Aquests noms són inventats. Creus que suggereixen alguna cosa? Guarden alguna relació els noms amb el poema?
5. Inventeu-vos el nom dels personatges de "Parella".
6. Creus que el poema "Un temps l'estimava" pot traduir una situació real entre una parella? Creus que és un poema de desamor? Busca a diferents antologies altres poemes de desamor i contrasta'ls amb aquest.
7. Fes un poema semblant a "Un temps l'estimava" amb un final diferent. Creus que la segona part ha de ser forçosament negativa? Per què?
8. Pot tenir alguna relació el poema "Parella" amb la violència domèstica? Creieu que les agressions físiques a les dones poden començar per la violència verbal? Relacioneu-ho amb alguna notícia que hagueu llegit o alguna pel·lícula que hagueu vist sobre aquest tema.

NUPCIAL (1984- realitzat el 1988)

NIVELL EDUCATIU: a partir del primer cicle d'ESO

1. Per què creus que Brossa ha posat el títol de "Nupcial" a aquest poema-objecte? Com explicaries el significat del poema?
2. Què suggereixen cadascun dels objectes que componen aquest poema? Es podria haver expressat el mateix amb altres objectes?
3. Quina relació podria tenir aquest poema amb "Himeneu"?
4. Després d'haver llegit i vist tots aquests poemes que giren a l'entorn dels sentiments amorosos, resumeix la idea que creus que Brossa tenia sobre l'amor i el matrimoni.